

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Szerkesztőség: Türr István-utca 11. — Telefon-szám: 28.
Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő:

Dr. Csemberger Ármán.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számítottak.

Bucszuk a fehér király.

Száznegyvenezer ember állig fegyverben, háborus felkészültségben indult meg most Veszprém felé a királyi hadgyakorlatokra, hogy a hónap derekán a legfőbb Hadur vezénylete alatt megkezdje a harci játékokat. A hadgyakorlat izgalmas praeludiuma máris megkezdődött. Veszprém városában nyüzsgő készülődés izzad reggeltől-estig. A szőlősgazda, a buzatermelő, akárcsak egy háboru előestéjén, rettegve tekint a közelgő csapatok elé. Csak a mézárosok nevetnek jovialisan, meg a pékek, mert sejtik — és jól sejtik — hogy száznegyvenezer éhes száz hamarosan meghizlalja sovány kasszájukat. A forgalom föllendül ilyenkor, akárcsak a háboruban. Hogy pedig teljes legyen a háborus kép, az újságírók is készülődnek nagy bördöndökkel és lázas sietséggel, aféle talmi hadi tudósítóknak.

E profán zürzavarban azonban mi csak egy embert látunk és egy képet, habsburgi Ferenc József profilját, a fehér királyt. Ősen látom őt és bánatosan a szeptemberi fáradt verőfényben, amint szemlélt tart az elmarsirozó katonák fellett és egy kissé a multba tekint s félszemmel, remegve, de katonás erővel a

jövőbe is. Vajon mit érez, mikor e sok egyforma katonaeber eldübörög előtte? Micsoda gondolatok borulnak uralkodói lelkére, ha majd a Balaton szelid vizét katonaszállító hajók kavargják és az enyhe dombok s a magyar nyárfák csendjét puskaropogás zaklatja föl? Érezni fogja-e, amit én érzek most? . . .

A királyi sátorban ezüst serlegben tokajit fognak inni az agg hadvezér egészségére. A nap zajos lesz és fárasztó és izgalmas. Este azonban, mikor a király nyugodni tér a püspöki palotába, a sok szigorú őr ellenére is, be fog lopózkodni fejedelmi hálószobájába a csend és a tépelődés. Ekkor talán hanykolódni is fog ágyán a hatalmas uralkodó. Mert bármit is beszéljenek az ischli táviratok és az orvosok, ő a bölcs és a bátor tudni fogja, hogy ez a hadgyakorlat az utolsó. Igen: a legutolsó, mely után több nem következik.

Azt hiszem — már hírlík is félhivatalosan — hogy ezen az őszön bucsuzkodni fog habsburgi Ferenc József. Köny nélkül, bölcsen és nemesen, ahogy egy katonája és egy Habsburg szokott elválni attól, amit szeret. De nem minden aggodalom nélkül. És erre a gondolatra nemcsak az én alattvalói szívem sajdul össze fájdalmasan, hanem mindnyájunké, akik e monarchia földjén élünk s sze-

retjük őt nemcsak alttvalói vonzalommal, hanem szívünknek azzal a nemesebb részével is, amelyet a nagyon jó emberek tartogatunk. A békét siratjuk meg benne, a fehér, vértelen királyt.

Igaz, hogy ez a hadgyakorlat is csak olyan mint a többi, színes játék, álomhadakozás, sakkozás eleven emberbákkal. Amde mégis csak furcsát érezhet majd a király, ha este véletlenül egy elvonló hadtest süket lábdobogásai ütnek meg a fülét. Nem állok jót, hogy az, aki hallja, nem álmodik-e éjszaka lángról és vérről. Tudnunk kell ugyanis azokat a fontos és döntő okokat és erősen latba eső előzményeket, melyek ezt a hadgyakorlatot bevezetik. Mert ne gondoljuk, hogy a praktikus katonai körök csupa szerelemből, a tó opálás vizéért csodítik éppen a Balaton mellé a harca kész ezredeket. Itt igenis minden játék, de a játéknak nagyon komoly színe van. A katonai iskolában már évek óta tüzetes részletességgel tanítatják Olaszország térképét. Aki pedig csak egy kicsit is könyit a geografiához, nagyon jól tudja, hogy ami Balatonunk ebben az esetben a *Lago Maggiore*t és a *Lago Comol* helyettesíti, amelyet egykor ami katonáinknak kell majd megvédeniök az olasz puskacsövek ellen. Ez a nagyon is hihető kombináció pontosan össze-

TÁRCA.

Szeptemberi szonáta.

— A »Bajai Hirlap« eredeti tárcája. —

Írta: Kanizsai Ferenc.

Négy óra hosszat kellett várakoznom a csabai gyorsvonatra. Hamar eluntam a peron csengőinek egyhangu berregését és bár ösze hajlott az idő, szeptember közepén, nyári hevíletben izzott a kőszénfüstös levegő. A pályaház végébe hevenyészett vendégül »kert« lehangelő látványt nyújtott poros leanderbokraival, kék meg vörös abrosszal terített, legyektől hemzsegő asztalaival. Egy pohár sört kértem. Meleg volt és savanyu. Kézításkámat betettem a ruhatárba és céltalanul sétára indultam, be a városba, hol tizenöt esztendeje nem jártam.

Merőben idegen város benyomását keltette. A vasutról bevezető széles utcát új házak szegélyezik; csak beljebb, a város szívében ismerem rá egy-egy épületre. Két új bérpalota közt, szerényen lapul a zöldre meszelt, földszintes ház, melyben Péter bácsi árulta a fűgét, krumplicukrot, parittyának való szijjat, sipot, dorombot, bugóságát és más egyéb furfangos cikkeket, amikre csak a legifjabb gimnázistáknak lehet szükségük. A bolt már

nincs meg. Ajtajából ablakot falaztak. Vajjon mi történt Péter bácsival? Vén ember volt már akkor is, mikoriban naponta vagy tizszer elszaladtam hozzá hol ezért, hol azért; nagyon öreg volt és a kezét nyáron is fázósan dörzsolte. Mi lett belőle? Sejtjem, hogy szomorú választ kapnék; majd higgyem inkább, hogy még él valahol, de felhagyott az üzlettel és most nyugalomban van számos évtized fáradalmi után.

Akkoriban ez a zöld ház volt a Tisza-utca ékecsége. A boltajtóba három kölépcsőn kellett felmenni. Most csupa emeletes házak környékezik és elnyomják, mint a magasra növő dudva a virágot.

Odébb a kollégium. Ez nem változott. Szürke falainak ódonóságát kőművesek vakoló kanala nem sértegette. A manzár-d-tető cserepeit most is sárgászöld moha borítja. Fönt a gerincen gögös szélkakasok pöfészkednek. A rozsdá meg vastagabb rajtok, az ezeket senki emberfia ki nem fényesíti. De nem is szabad. Ugy szép a szélkakas, ha rozsdás. A tető közepéből mereszti ki ólálkódó fejét a harangtorony; messzire ellát; besandit a legtávolabbi diákszobába is, hogy földött üstébe hasonló rekedt szavával figyelmeztesse az álomszuszék ifjút: »Kelj föl, hékás! Reggel van, fél nyolc van és otthon ne felejtst a latin dolgozatodat! (Ha ugyan megcsináltad).«

Sétálgatok a kollégium előtti tér macskafejes kövezetén. Akaratlanul is kímélem, mikor toppan elibém valamelyik utca nyílásából valamelyik kis pajtásom, hóna alatt a rajztáblával, másik kezében pedig a szíjra fűzött könyveket lóbálva. Nem jön egyik sem. Egy-egy elsiető férfi láttára azt hiszem, mintha ez volt volna a vigyázó, amaz pedig a főjegyzőék Bélája, aki sohasem tudta megtanulni a deklinációt. E csatlódás egy pillanatilag tart, hogy másiknak adjon helyet. Amott közeleg fehér sportruhában, sárga cipőben egy barnapiros arcú, szőke angolbajuszos legény. Jól megnezem, még utána is fordulok. Megesküdtem volna, hogy Törteli Árpád. Ugyátszák, nem az.

A térről most már nem önkéntelenül, hanem szándékosan veszem sémát a Mátás-utca, melynek nyolcadik számú házában négy évig laktam, mint kosztos diák. Tizenkét és fél éves koromban adtak oda teljes ellátásba a szüleim és beirattak a gimnázium harmadik osztályába. (A megelőző kettőt magánuton végeztem odahaza.) A hetedik és nyolcadik osztályt másutt tanultam, de az itt töltött négy esztendő tartom lényegesnek és elhatározónak, miután ez az idő tartalmazta a gyermek- és ifjkor közti átmenet döntő mozzanatait. És ezek, ime, még most is, hogy a régen látott utcába térek, lüktető drámaisággal markolnak

vág Ferenc Ferdinánd programjával, amelynek legeslegelső pontja az olaszoknak szánt revanche.

Ebben a milieuban foglaj majd helyet Ferenc József, a szelid, fehér király. A környezete bizonyára kiméletes szelidséggel igyekszik majd elfeledtetni vele, hogy mennyire veszedelmes merész kombinációk dőlnek el a próbahadjárat esélyeiben. Ő azonban megéri ennek a kiméletességnek az élet s a vaktöltések üres puffánásaiban hallani fogja a golyók süvítését. A szeptemberi sugarak és a sárka levelek az örök változás szimfoniáit muzsikálják fülébe. Ez a zene bizonyára erősebb lesz, mint a Gotterhalte harcias taktusai. Egyelőre csak ennyit látunk. A fáradt, fehér királyt, amint egészen egyedül áll elhárít békés szeptemberében és mielőtt álomra hanyatlana, látja a jövődöt egy játék-hadjárat ijesztő perspektívájában.

Pécs-Baja-Nagykanizsa.

— Új színházterületi terv. —

(S. Z.) Új, érdekes és első szempillantásra tetszősödő fordulat küszöbéről ért a bajai színházterület bizonytalan jövőjű ügye azzal az ajánlattal, melyet *Kövcsey Albert*, a pécsi nemzeti színház igazgatója a hét elején terjesztett *Ambrózius Lajos* dr. főispán és *Hegedűs Aladár* dr. polgármester, mint a színházi bizottság elnöke elő.

Érdekesnek és tetszősnek mondjuk az új színházterületi tervet, bár reális értékről és arról, miként illeszthető bele ez az idea a mi helyi színházunk jelenlegi stádiumába és beilleszthető-e egyáltalán, még sokat, nagyon sokat fogunk szólni ezeken a hétszabokon, hol annyit harc-háború, sokszor kiméletlen, de becsületes igazmondás és állásfoglalás történt az évtizedek óta vajdái bajai színházépítés és a lokális színházterületi felújítás érdekében.

Hetekén hónapokon keresztül, majdnem minden számunkban momentumként idéztük emlékeztetőbe a város kulturágyvivőinek azzal a szakkal, hivatalos határozatukat, mely a színház-

szívébe és átrendülnek rajta, mint a zongora hurján a gyerekkorunk óta nem hallott dal, melyet a pókháló lim-lomok közül előkerült kotta akómbákomjai nyomán, az érzékeny klaviatúrát érintve, idéztünk pár percnyi elsuhanó létre.

A Mátyas-utca nem igen változott másban, csupán hogy kikövezték. Az akácfák, — miknek virágjait inycen mohósággal fátuk, a tulajdásig és hascsikarásig, — megnövekedtek és tetejéik a házakat. Ebben az utcában minden ház földszintes. Itt még találhatók falusias deszka-palánkok; a maganfajta, közepesnél magasabb ember beláthat fölöttük a kertekbe és megfigyelheti, hogy tulnyomólag káposztát, répát, babot, salátát termelnek bennük, míg a virágok egészen kicsiny területre szorítottak. A palánkok tetején hosszú vaszögek meredeznek, mintmegannyi őrtálló katonasuronyra. Ilyen szögben szakította el egyszer nadrágját... hogy is hívják?... igen, a Karsci. Körtelopás irányában buzógókodott az ípse, de amire nem számított, ugyancsak sürgősen kellett visszamásznia. Kutyája ugatta, gazda is kergette; no hát, egy ilyen szög beleakadt a nadrágszárba és végigrepesztette. (Karscinak a bőre hamarosan b-gyógyult; hanem a nadrágot, — pedig szép nadrág volt, vadonat-új nadrág volt, — semmi praktikalá sem lehetett használható állapotba hozni. Mellényét szabattak belőle, a Karsci kis öcsésének,

nak kormánysegéllyel való legközelebbi fölépítésére egyenesen kötelez bennünket és legyen szabad a szerénytelenség vádjának elkerüléséül reámutatnunk arra is, hogy a Bajai Hirlap volt az, amely a közelmúltban ittjárt gyöngye és kulturigényeinknek meg nem felelő szintársulat visszafogadását, a színházterület magasabb szempontjai által vezérelt kritikái toll erejével meggátolta.

A helyi színházterületi ügynek ilyenét stádiumában érzékel el hozzánk a pécsi színházterületi ajánlata, mely gyökeresen halomra dönteni szeretné a színházterületi fölépítést hosszú küzdelmünk minden eddigi eredményét, bár — ismétljük — érdekes, tetszős, sőt esetleg valahánthoz is mutakozhatik még ez a terv, mely a közelebbi hetekben kerül Bajai város színházi bizottsága és onnan majdan — miután szerződés megkötéséről van szó — a törvényhatósági bizottság plénuma elé.

Az ajánlat egyebeként a bajai színházterületi akció bőlesőkorához vezet vissza, abba az időbe, mikor *Erdélyi Gyula* városi főjegyző *nyári színház* építésének az ideáját pendítette meg.

Őt estendeje most ennek és akkor egy gondolkodott a város hivatalos közönsége, a törvényhatósági bizottság elnevezése alatt egyesült helyi kultúrtaárság, hogy színházra itt szükség nincsen. Nem foglalta ugyan ezt az antikulturális álláspontját írásba a t. közgyűlés, de az ezefelől huzó tervek tömekegéből szónál hangosabban kiáltott felénk az a vétkes szándék, hogy a színházterületi eltemetni szeretnék az unos-untalan való tervezetéseket utvesztőjébe. A nyári aránát nyomon követte a kőszínház, majd meg a se kőből, se fából való színházterület gondolatja, míg végül kialakult a helyzet tiszta képe abban a félig igaz, félig hamis vallomásban, hogy az önmagunk erejéből színházterületi építeni nem tudunk.

Saját és színházközönség szüntelen panasza és agitációja új irányba terelte azután a színházterületi ügyet. Az új era fölszínre vetette az államségéllyel való színházterületi gondolatát és mert több vidéki város ily irányú eredményes mozgalma biztató példát tett felénk, kimondottuk, hogy színházterületi óhajunkat a félhivatalosan már kitiltásba helyezett állami segítséggel váltjuk valóra.

Meghoztuk a határozatot, kértük a kormány támogatását, de közel estendeje már, hogy kérés a miniszteri jóváhagyás, még jobban az államségély. Színházterületi tervnek immár se híre, se hamva és ebben a kibontakozás híján való állapotban — difficile est satiram non

de ezt megelőzőleg Karsci az apja eldöngötte.) Mindjárt a bognarműhely után következtek a nyolcadik szám. Két-három lépést még és ime, oda jutottam, ahonnan tizenöt évnek előtte elindultam.

Akkor Péter Pál ünnepe volt, kiosztották a bizonyítványokat és én jó bizonyítványt szereztem. Boldog örömmel hagytam el itten való negyedik diákoskodásom hajlékát és siettem haza, vakációra. Bizony nem álltam meg egy percig sem a küszöbön és nem éreztem megabotottságot. Bizony nem pillantottam vissza sem a házra, sem az utcára, sem a kollégiumra; a vasuti kocsiból sem néztem vissza az elmaradott városra. Tizenhatéves korában nem ismer kegyeletet az ember és nem ragaszkodik a röhöz.

Tizenhat év! Előttünk az élet és szeretőnk, ha az óramutató a percmutató fűrgésével sietne, mert alig győzzük bevárni az igazalmakat, a dicsőséget, sikert, gazdagságot és mindazokat a boldogító javakat, melyeknek kizárólagos örököseitül hisszük magunkat, félrem tételezve, hogy Sors nagybácsi másként végrendelkeztetik és minden jussunkból kitagad.

Tizenhat év!... Öröm, ha egy nap a hátunk mögött maradt és törhetetlen, ha egy óra lassan mulik.

Később, amint más és más városokba teleptélve, lakhelyemet többször változtattam, egy hófúvásos januári reggelen jégnél hidegebb

seriberé — egy váratlan ajánlat majdnem visszatérni készlet bennünket oda, ahonnan évekel ezelőtt kiindultunk, a nyári színházterületi tervéhez.

Ebben a kényszerhelyzetben tetszősnek, félig-meddig megoldásra vezetőnek mutatkozik az előtűk fekvő ajánlat, mely egy csapásra új színházterület alkotásával és a bajai színházterület ideiglenes szanálásával kecsesget. Nyári színházterületi terv az új terv Bajának tiz esztendőre és az ajánlatnak kevésbé megfelelő oldala. Valamennyire elfogadható színházterület — és ez okból föl kell vennünk a tárgyalás fonálát, így azonban, hogy ezt a fonálát mi irányítsuk mindvégig, helyi színházterületi felújítására érdekeinket megfelelően.

A tervet, kőszínházterületi építésére irányuló akciónál változtatlan fontartásával, tárgyalás alapján elfogadjuk, de, mert ezer fontos mellékérdés — a szezon idejére és a fölajánlott színházterület természetére vonatkozólag — aggályosnak és ismeretlennek tünik föl, látatlanból nem pártoljuk.

Ismeretjük az ajánlatot egyelőre minden kritika híján és napirenden tartjuk mindaddig, amíg vele foglalkozni érdemesnek találjuk.

Kövcsey Albert színházterületi ajánlata.

Kövcsey Albert színházterületi ajánlatában a következő színházterületi kínálja meg Baját.

Van nekem egy nagy, tágas, modern színházterület Pécsen, mely a tavalyi kiállítás alkalmából épült 37,000 korona költséggel, amelyben egy tavaly, mint az idén járszotommal társulattal. Ezt a színházterület — mely sajátom — áthelyezném Bajára, ha a város nekem telket és tiz évre — vagy addig, míg Baján egy alkalmas színházterület épül — engedélyt adna.

Sem szubvenciót, sem anyagi támogatást nem kérek a várostól, csupán annyit, hogy az aréna átszállítása és felállítására költségeit a város viselje. A belső berendezés, u. m. páholyok, színházterület, székek, padok, díszlet stb. engem terhelnek, ezzel szemben én kötelezem magamat, hogy az engedély lejártá után a színházterület teljesen díjtalanul engedem át.

Bajára a pécsi nemzeti színház egész színházterületét viszem, sőt nemcsak a tagokat, hanem a 69-ik ezred házi katonazenekarát is.

A műsorral most még korai volna beszélni, csak annyit jegyzek meg, hogy nálam az operák is szerepelnek a játékrénden, u. n. Mignon, Carmen, Seviliai borbély, Faust,

kérdést dobott lelkembe az északi szél. Ez a kérdés világszóra hozta a bennem eddig szunnyadó tudatot, hogy a városok legnépesebb kerülete a temető. Tehát a nyüzsgő városokban nemcsak kellemes interieurok vannak szép asszonyokkal, kávéházak jó pajtásokkal, — hanem temető is, néma lakossággal. A kérdés az volt, vajon nem ez-e már a város, ahonnan sohasem fogok elköltözni? Ezóta, bármerre visztam, ha tartózkodásom az idegen városban bár egy felőrára terjed csupán, mindig élelzenyit a kérdés, vajon nem itt van-e az én temetőm. Ennek a most már inkább bánatos, mint elémítő kérdésnek föl-villanása óta multam a jövőnél többre becsülés; reményeim helyét emlékek töltik be és már tudom, hogy a jövő nem egyéb, mint a gondatlan ifjuktól való folyamatos távolodás; a derült égnék fokozatosan szétterülő elborulása: a virágos völgynek büszke elhagyása, vággyal kusza a csabítóban magas ostroma, ahonnan egyre csak azt nézzük, amit örökre elhagyunk.

... Mostan, tizenöt év mulva, visszafordultam. Amit elmulasztottam tenni akkor: most megteszem. Megállok a Mátyas-utca nyolcadik számú háza előtt és legott könnybeborul a szemem. Mintha éppen most léptem volna ki a kapun és a közönbűt másfél évtized káprázat volna. Ime, mielőtt távoznék: gyöngéden elbucszom: végigcsókolom pillan-

Pillangó k. a., Álarcos bál stb., amelyeket Baján is szándékomban van előadni.

Igy tehát állana a kerület *Pécs—Baja—Nagykanisza* városokból. Ez utóbbiban már 6 év óta működöm saját költségemen épült szinkörömben.

Ezek konturvonásai Kövessy tervének, melyre közelebb visszatérünk.

Életbelépett az új végrehaj-tási novella.

— Mit nem lehet lefoglalni? —

Szeptember 9-én lépett életbe a szegény, nyomorék végrehajtási novella, illik tehát néhány szónyí — nekrológus írni róla. Mert nekrológus fél, ha egy újdonsült ifjút csak munkával, két munkával bocsáthatnak az élet utjára, ahol sohase fog szépen járni, legfeljebb bicegni, meg zörögni.

A legáltalánosabb jellege a szegény cikkely-kének, hogy véghetetlen üresfejű emberek nemzetek, kotlották és költötték ki; aki hozzá ért, üresfejű volt mind. Így aztán nem csuda, ha minden paragrafusbanzsi, nem oda út, ahova néz s ahova útni akart. Magyarán megmondta: *a kisenbert akarták megvédeni a rendszerlen felekezeti boltostól, szabótól és kisült, hogy ép a kisenbert nyomorították meg vele.*

De ez ép a legkisebb baja. Az üresfejűség, a tudatlanság orgiákat ül e kicsi törvényben, a törvényhozó néha nem tudja, mit akar, néha elfelejti, a legtöbbször pedig nem tudja kifejezni, amit mondani akar. Nincs egyetlen egy paragrafusa sem, melyet akár három-, vagy többféleképen nem lehet érteni. A törvényhozó nem látja be, hogy egy szakasz módosításával esetleg a többi szakaszok közt oly ellentét teremtet, mely előbb nem létezett stb.

Különösen a legfőbb kérdésekben teremtet valóságos közszt. Mit lehet lefoglalni s lefoglalható-e a butor egyáltalán? Csorbul-e a háziur törvényes zálogjogának eddigiterjedelme vagy se? Így körülmenyek közt a végrehajtóknak kell összeülni s meghatározni, hogy mit is mond a törvény. Mit tetszik e Günter-vivmányhoz szólni: a végrehajtó mint törvénymagyarzó? Közöljük az alábbi hiradást erre vonatkozólag:

A budapesti bírósági végrehajtók most szerdán délelőtt 9 órakor a törvényszéki palotában értekezletet tartottak. Fábian Ferenc bírói kiküldöttet választották meg elnökül s az ő

elnökele alatt Pap Árpád budapesti bírósági végrehajtó a kérdés gondos áttanulmányozása után előadta az egész új végrehajtási törvényt. Nagy vita támadt ezután afölött, mit lehet lefoglalni, miután az új végrehajtási novella a szükséges házi- és konyhabutorok lefoglalásáról beszél. Az elnök és Schwimmer Jenő felszólalásai után az értekezlet egyhangulag kimondotta, hogy *minden rangkülönbség nélkül a jövőben le nem foglalható a szobabutorok közül két ágy, két ruhásszekrény, egy asztal, hat szék, egy mosdószekrény s egy lámpa; a konyhabutorok közül semmi, a többi butor ezen felül lefoglalható.* Az árverésekre vonatkozólag abban állapodtak meg, hogy aki az árverést kéri, csak annak a javára lesz megtartva. Ez értekezlet nem tudott végezni az egész végrehajtási törvénnyel s ezért ma, vasárnap újból értekezletet tartanak, hogy a törvény többi részét is megvitassák s az eljárás névze egyöntetű megállapodásrújassanak.

Egyelőre csak az a megjegyzésünk: Nagyon helyes, hogy a végrehajtó urak szívesek vállalkozni arra, amire a miniszter urak elég tudása nem volt. A végrehajtó urak a legtöbb kalamatástól megmenthetnek. Eddigi határozataik közül azonban azt, hogy két ágyat számitanak csak a szükséges butorhoz, nem helyeselnhetjük. Elég két ágy, hol csak férj és nő van. De ahol öt felöltött családtag vagy gyerek van, miért ne volna akár öt ágy is szükséges butor? Minthogy ágyat diszbutorul, luxusnak nem tartanak, minthogy minden családtagnak külön ágy szükséges, — nézetünk szerint ágy egyáltalán le nem foglalható.

HI RE K.

— Fogy a bajal lakosság, szegényedik a polgárság. Letel a hivatalok nyári szünete, főispán, polgármester hazatértek szabadságukról és így a f. hó 10-ére összehívott közigazgatási bizottsági ülés ismét teljes hivatalos létszám mellett intézte a város mult havi dolgaiat. — *Ambrosovics* Lajos dr. főispán elnöklése mellett tartották csütörtökön a szeptemberi rendes ülést. A napirendből kiemelkedik a kereskedelemügyi miniszter leirata, mely szeptember 22-ére teszi a déldunavideki vasut baji közúti vasut-tervének közigazgatási bejárását. A közigazgatási bizottság részéről Szánkovich György államépítészeti főmérnök, dr. Rajk Aladár orsz. képviselő, dr.

Klénáncz György és dr. Fehér János jelennek meg a bejáráson. Dr. Bernhart János t. főorvos ezuttal is előterjesztette a bajai népepészedési mozgalom elszomorító statisztikáját, mely szerint augusztusban ismét 50-en haltak, míg a születések száma csak 39 volt. Méla akkordként tetszett az egész most is, a bizottság pedig kedélyesen társalgott tovább, a közegészségügyért való akcióba lépés minden reménye nélkül. És ha már emberanyag dolgában való megfogyatkozásunk állandó tudata hidegen hagy bennünket, miért kellene vajjon nagyobb emóciót *Pop* György kir. pénzügyigazgatónak az a jelentése, hogy *31.000 korona behajthatatlan adó leirandó volna.* Leírták és haladt tovább a közigazgatás rozrant szekere. A többi referenda számadatok ismert halmaza volt. Az izr. polgári iskolai tanárok kérelmét, mely állami fizetékiesztésre irányult, pártólalag terjesztették föl a kultuszminiszterhez.

— **Mal városi közgyűlés.** Ma, szombaton délután 3 órakor kezdődött a szeptemberi törvényhatósági közgyűlés, melyen *Ambrosovics* Lajos dr. főispán elnökelt. A napirend fontosabb tárgyai ezek voltak: Belügyminiszteri leirat a községi pótdadó és egyéb városi illetékek után késedelmi kamatok és behajtási díjak szedése iránt alkotott szabályrendelet tárgyában Kereskedelemügyi miniszter leirata a Déldunavideki h. é. vasutak által Baja város területén tervezett közúti vasutvonalak közigazgatási bejárása tárgyában Kereskedelemügyi miniszter leirata Kovács János és Pertich Kálmán szabadtái lakosok által Szabadkától Bajaj vezetendő keskeny nyomtávú gazdasági vasutvonalra kért előmunkálai engedély ügyében Földmivelségi miniszter leirata a Sugovica rendezése és téli kikötővé való kiképezése tárgyában. Temesvár s. kir. város átirata a városok kölcsönösüzletségletének kielégítése ügyében. Javaslata az 1907. évi zárszámadások jóváhagyása iránt. Ugyanannak javaslata az utakó öntözőrendszer és túlzottal cöljaira egy Meteor-féle szivattyunak beszerzése iránt. Jelentése a f. év első felében behajthatatlanná vált városi követelekéről. A román kath. iskolások előterjesztése az üresedésben levő egy tagsági helynek betöltése iránt.

— **A leánygyeleti népkonyha megnyitása.** Csütörtökön délután jött össze ezidei első közgyűlésre a leghumánusabb bajai társaság, a szegényorsos iskolagyermekéről gondoskodó jótékonycölű leánygyeület. Ezen a közgyűlésen elnökelt először *Reich* Erzsike, a leánygyeület új elnöke, akit a szép számmal megjelent tagok meleg ovációban részesítettek.

tásommal a sárga házat és ráteszem kezemet a kilincse.

Bent vagyok az udvaron. A cserjék meg a gyümölcsfák nagyobbak, jóval nagyobbak; de a vén epérák nem látom. Bizonyára kivágták. Pedig hintát lehetett rá kötni. A nyitott folyosó deszkáján szokott sítüközenni a kandur, kóvér hasát a napsgúrban melengtetve. De ha úgy délelőtt tíz óra tájt a konyhából kiballantzott a kés sikongó fenése, amint a néni gyakorlott kézzel köszörülte a fazék peremén: nosza, felpattant a kandur és rohant a konyhába, mert tudta, hogy egy-két husdarab le fog pottyanni az asztal alá, bármennyire vigyáz a néni.

A kandurt sem látom. A szegény pára alkalmasint valamelyik orgona-cserje tövében pihen, ahová Terka fektette, rózsszirmokkal párnázott sírba. Mert Terka így temette el a kandúrt... De ennek is — teremőt Isten! — legalább tizenöt éve. Terka azóta anya lehet, a néni pedig nagymama... elképzelem, csodálkozni fognak, ha most váratlanul betoppanok.

Beküldöm a névjegyemet. Nem. Anélkül nyitom rájuk az ajtót. Hadd találgassák ki vagyok?

Ez a jelenet meglehetősen furcsa volt. Nekik, az idegeneknek, mulatságos; — nekem fájdalmas. De azért én is mosolyogtam, mint legtöbbször tennék ilyen helyzetben és bocsá-

natot kérve az alkalmatlanokodásért, távoztam.

— Valóban lakott itt egy özvegy Harasztiné — mondotta hosszas fejtörés után az idegenek egyike, aki udvariasan kikísért a kapuig — de annak jó ideje már; legalább tiz-tizenkét éve. Egyéb felvilágosítással, sajnálom, nem szolgálhatok.

Kéves időm eltelit és igyekezmem kellett az állomásra, nehogy lekéssmem a csabai gyorsvonatról. Tehát mitsem tudok Harasztiné felől, csak annyit, hogy özvegy Harasztiné. Ez a szó: özvegy, bepillantást enged további sorukba. Még élt a férje, semmi baja sem volt, amikor tőlük tizenöt éve elváltam. A bácsi eszerint meghalt. Jelentéketlen emberke volt és amint emlékeimből következtetmem, kishivatalnok. (Akkoriban nem érdeklődtem a bácsi foglalkozása iránt.) A felesége diktált a házánál, a felesége dolgozott komolyan a kenyérrért és azért tartott állandóan öt-hat diákot, mert Harasztiné bácsinak vajmi kevés lehetett a jövedelme.

És Terka!

Bocsáss meg, Terka. Tizenöt éven által eleinte alig és utóbb egyetlen egyszer sem gondoltam rád. És ha eszembe jutsz is, nem tudtam volna mit gondolni rólad. Most élenken látalak. Bizony nem voltál szép, de akkor tetszettel és azt hiszem, szeretettel egy kicsit.

Valami boldog gondolat arra késztet, hogy tudakozódjam utánad. Hogy fölkeresselek és

beszélgessek veled úgy, mint gyermekkorunkban. Amde ezt a gondolatot félre kell tenni. Bánatosan cselekszem ezt és hidd meg, kicsi Terka: lemondólag. Ez a bánatos lemondás minden, amivel az emlékeknek áldozhatunk; mert nemde: egy szál virág nem sok, de azt sem szabad adnom neked. Idők multak azóta, a körülmenyek szigorú keretbeke növekedtek és erősödtek.

... Megyek ki a vasutra, mert eljárt az idő. Tovább kell utaznom.

Kifélé sétálva még reménykedem titkon, hogy szembe jössz velem, Terka. Vagy valamelyik muskátli ablakból pillantasz reám. Én majd köszönök.

Bolondság! Meg sem ismernők egymást. Nem vagyunk azok, akik voltunk...

... A jelzőharangok megkondultak. Sineket tiporva, szélvész kavarva berohan a gyorsvonat.

Az ablaknál helyezkedem el, — és amikor a vonat kint rohog már a rónán és mikor a város terjedelme a messziségből áttekinthető, megkeresem a kollégium tornyát és kiszámítom, hol lehet a Mátyas-utca nyolcadik számú háza. Ebbe az irányba nézek mindaddig, míg a száguldo vonat a város távlatából egészen ki nem ragadott; migem a mozdony füstje végkép elmosta a város összeszúgorodott és elhalványult körrajzát.

Tisztújítás után, melyben a régi tisztikar névsora került ki egyhangulag az urnából, elhatározták, hogy a léányegyleti népkönyvtár szeptember 21-én nyitják meg ünnepélyesen.

— **Színigazgató választás.** A múlt hét utolsó napján, sok fölhevítés és sürgetés után, megérkezett Farkas Ferencnek a bajai színházról való lemondása. A színházi bizottság nyomban ülése hívta tagjait, kik az egyedül pályázó Szabó Ferenc nyitri színigazgatónak adták ki a színházat az idei őszre. Szabó Ferenc most elsőfőnöki direktor, akinek társulata az ideai átmeneti szezonra mindenesetre lesz olyan elfogadható, mint Farkas tavalyi csonka ensemblejé. Azután ismét szabad kezünk nyílik társulat-választásra és bizton hiszünk, hogy a színházi bizottság idejében gondoskodik is majd a jövő esztendőről.

— **Számonekérés.** Pénteken egész nap hivatalról-hivatalra járt a városi számonekérés bizottság Ambrovsics főispánnal az élén. A vizsgálat — hir szerint — rendet és pontos-ságot talált mindenütt.

— **Eljegyzés.** Balog Andor jegyet váltott Trebitscher Gizével, Trebitscher Gyula ecetgyáros leányával Mohácson.

— **Bajai ügyvédi kör.** Az elmúlt vasárnapon megbeszélésre jöttek össze a bajai ügyvédek a casinóba, egy ügyvédi kör alakítása érdekében. Az értekezlet, melyen Hesser Gyula ügyvéd elnököt, kimondotta, hogy Baján ügyvédi kört alakít, melynek célja az ügyvédi kar érdekének megóvása, a testületi szellem ébrentartása és fejlesztése, meg az ügyvédi tekintély fontartása lesz. Az alapszabályok megszerkesztésével háromtagú bizottságot bízta meg, mely már közelebb elvégzi munkáját, hogy azután alakuló közgyűlésre hívják össze a helybeli ügyvédi kar tagjait.

— **Bajai kereskedők és az új végrehajtási törvény.** Vasárnap délelőtt látogatott értekezlet volt a kereskedelmi casinóban, melyen dr. Fischhof Zsigmond ügyvéd az új végrehajtási novellát ismertetve a szép számmal megjelent kereskedők előtt, világos és áttekinthető módon. Azután a bajai munkásbiztosító pénztár fennállásának biztosítása érdekében, Czérnay Imre felszólalása alapján kimondották, hogy a munkásbiztosítónak a szabadkai hasonló intézetbe való beolvadását terve ellen tiltakoznak és küldöttséget menesztenek Ambrovsics Lajos dr. főispánhoz, meg Rajk Aladár dr. képviselőhöz, hogy az értekezlet kérését a kormányánál tolmácsolják. Miután még dr. Rajk képviselő szólt az új végrehajtási novella sérelmes részei ellen esetleg szükségessé vált állásfoglalásról, ennek megbeszélése véget szűkebbkörű bizottságot választottak. Az értekezlet elnöke Milkó Vilmos casinói elnök volt.

— **Erzsébet-ünnepély.** Tragikus véget ért az eszerszer megirattott k. rályasszonyunk emlékének szeptember 19-én gyászünnepélyvel hódol a bajai I. katolikus négyelet, az Erzsébet-kultuszban lelkes öre és istápolója. — Szeptember 10-ikét, a Gyásznap évfordulóját is kegyelettel ülte meg a Baján városi közönsége. Középületeinken gyászszobogó lengett, hivatalok és testületek, meg a közönség száza pedig gyászintenzitteleire vonultak csütörtökön a r. k. plébánia-templomba, hol Vojnits Dániel apátplébános rekviem pontifikált.

— **A bajai sportegylet budapesti diadala.** A Bajai Sportegylet két kiváló úszója, Wiesel Ernő és Székely Leó stathoz állottak a budapesti Műegyetemi atletikai klub vasárnapi úszóversenyén. Noha a fővárosi lapok vasárnapi száma egyiküket sem tippelte meg csak helyre sem, bár némileg váratlanul, elsőnek usztak át a győzelmi vonalon. Wiesel Ernő a 70 m-es fősikolai mellúszási versenyben 56.6 mp. idővel aratott jelentékeny győzelmet, maga mögött hagyva a műegyetemiek favorizált kiváló úszóját, Fabinyi Józsefet, továbbá a 210 m. statétában a hátsúszással csapatdíjat nyert, míg Székely Leó mintegy 15 versenyből közül, a 70 m-es gyorsúszási kezdők versenyében igen jó idő alatt (51.5 mp.) jött be elsőnek. Győzelmük méltán mondható a nemrég újra szervezett helyi sportegylet diadalának.

— **Színészházasság.** Érdekes hír érkezett hozzánk a Szarvason nyaraló volt bajai színházról körökből. A társulat két szimpatikus művésztársa, Markovics Margit drámai szende és Gere Zsiga jellemszínész jegyet váltottak. A bajai színházi közönség körében bizonyára őszinte öröme talán ez az eljegyzés, mely két művészedlelnek szerelmi frigyé. Markovics Margit több színiszerezen át volt kedvelt drámai művésznője a bajai közönségnek, mely mindig őszinte, lelkes elismeréssel adózott az ő finom és subtilis művészetének. Ezt a hangulatos kis hirt iruk meg mi is, más lap is egy beérkezett eljegyzési lap alapján, amikor Markovics Margitnak lapzártá után vett értesítése halomra dönti az egész házassági tervet. Markovics maga írja, hogy az egész ügy rossz vicc, Gere Zsiga tréfája.

— **Helyi sportélet.** A héten jelent meg a bajai sportegylet részéről Lovas József és Nagy Lajos művésztörek felhívása az iskolavivásra s assautra vonatkozólag. Már folyamánban is van a jelentkezés s élénk vívőélet igérkezik a tőle. A felszólalások szaporodnak s maga az egyesület is szerez be vívő-eszközöket. A művésztörek szakértelme s kollégialis modora büszkösíti a sportnem fellendülését, melynek minél szélesebbkörű terjedését minden tag és sportbarát méltán kívánja. Ezután is kéri a szakosztály vezetőit, hogy akik tanulni óhajtának, lehetőleg a hét folyamán írják fel nevüket a klubban található ívre. Lovas és Nagy óráikat naponta 1/2 óráttól kezdődőleg tartják az olasz iskola szerint, vezessen a Londonban oly fényes eredményt gyűmölésű speciális magyar fogásokkal.

— **Megbolygatott hivatalos helyiségek a városházán.** Aki mostanában történetesen elvetődik a városi székház folyosóira és ott az emberemlékezet óta fix helyhez kötött egyik-másik hivatalos helyiséget keresi, meglepetve látja, hogy majdnem minden elmozdult a helyéről. Weiss Nándor gazdasági tanácsos hivatalát a baloldali folyosó helyett a jobboldal mentén kell keresnünk, Devics Alajos közgyám az emeletről a földszint egyik sarkába került, Szabó Samu árvászeki ünök a közgyámi hivatalban kapott helyet és így tovább, — mindez pedig azért, hogy az adóügyi osztály termái egyfolytában, az egész baloldali folyosón elhúzódnak, legyenek elhelyezhetők. Hozzáértők gondolták ki ezt a kis fölfordulást, ugyancsak ők mondják, hogy ez így praktikus. Az egész átalakítás több faltörése mint fejtörése, meg pár ajtófába került mindössze s így nem marad egyéb hátra, mint lelkesedéssel közöszteni azt a friss áramlatot, mely a hivatalos copf sérelme nélkül a torony alá bevonult.

— **Polgármesterválasztás Ujvidéken.** Szerdán délután volt Ujvidéken a törvényhatósági tisztújítás, mely alkalommal polgármesterré Demetrovics Vladimir dr. rendőrfőkapitányt választották meg 60 szavattal, Horváth Géza ügyvéd 20 szavattal szemben.

— **Baja — apatini vasút.** A baja — bezdán — zombor — apatin — gombosi h. é. vasút engedélyező tárgyalását a napokban tartották meg a kereskedelemügyi minisztériumban. A vonal a baja — zombor — ujvidéki h. é. vasút negyedik kilométerénél fekvő Bajaszállás város megállóhelyből ágazik ki, felhasználja a meglevő baja — bajaszállás városi vonalrészt, azután délnek fordulva, a Duna és a korábban említett h. é. vasút között haladva, Zombor állomáshoz csatlakozik. Innét indul ki a vonalnak zombor — apatin — gombosi része, mely a gombosi Dunahíd építésével kapcsolatban tervezett új gombosi állomással ér véget. A vonatok óránkénti legnagyobb sebességét 40 km.-ben állapították meg.

— **A munkásbiztosító közgyűlése.** A bajai kerületi munkásbiztosító pénztár szeptember 20-ára közgyűlése hívja tagjait. A napirenden az alapszabályok megalkotása szerepel.

— **Városi tisztviselők fizetéselemzése létszám-apasztással.** A szomszédos Szabadkán most szerkesztik újra a városi statumot. Az új szabályrendeletből gazdaságos, modern szellem árad felénk, melyet követésre érdemes példaként az alábbiakat ismertettünk. Az új statum rugója a tisztikar fizetéselemzése kérelme.

A város ügy oldja meg ezt a kérdést, hogy több tisztviselői állás megszüntetésével, az új tisztikarnak jobb fizetést ad, mert helyesen valja azt az elvet, hogy a szinekurák eltörlésével, a munkát és a munkamegosztást kell bevenni a törvényhatósági közigazgatás elavult rendszerébe. dr. Biró Károly polgármester az új irányzat érdeme. Követendő példaképpen hirdeti, hogy a törvényhatósági hivatal nem lehet menedékhelye a másutt boldogulni nem képes becsüdtötteknek. Megfelelő munkamegosztás mellett sok állás egyenesen fölszűnik és létük pénzocsékolászámba megy. Beszűntetik Szabadkán az adóügyi tanácsnoki állást és helyébe életfogytiglan választott, államszámvetési ügyekben vezetés adóügyi főnök kerül, akinél kikötik, hogy adóügyekben már évekre terjedő praxisa legyen. Törlik a kulturanőcsösöget és reázzák azt a ressortot a városi főjegyzőre, aki Szabadkán is széles látókörű, kulturügyekben vezetésre hivatott közigazgatási tisztviselő. Beszűntetik az egyik ügyési állást és lényegesen apasztják a házi-pénztár és a számvényesség kezelői személyzetét. Így oldják meg a gazdag Szabadkán a városi tisztviselők fizetéselemzése kérelmét.

N y i l t t é r . *)

Számталanszor bevált

MATTONI FÉLE

GISSHÜBLER

természetes hányóvíves

SÁVANYÚVIZ

A dugó építése

hűghomoknál és hólyaghurutnál, mint a hűghysavat megköltő szer.

13228/1908. sz.

Temesvári vásár-hirdetés.
Az ideai temesvári Szent Mihály országos vásár folyó évi szeptember hó 24-étől bezárólag szeptember hó 28-áig fog megtartatni. Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra szeptember hó 24-től, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1908. évi szeptember hó 1.

A városi főkapitányságtól:

Beé Ferenc, főkapitány.

*) Az e rovatban közlöttékr nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

FALK MIKSA
Erzsébet királynéről.

Szeptember 10-én volt tiz esztendeje Erzsébet királyné halálának és aznap hunyta le örökre szeméit Falk Miksa, egykor a királyné legbizalmasabb embere. Falk Miksa magyarur tanította a királynét; lelkes tanító volt és a fejedelemszony buzgó tanítvány. Ime, Falk Miksa feljegyzései azokból az időkbeli, amikor együtt beszéltek meg a magyar irodalom — és a magyar politika eseményeit is.

Boldogult Majláth György akkori udvari kancellár, aki határozottan konzervatív államférfi volt, egyik reggel egész felháborodással jött be egyik udvari tanácsosának szobájába: — Tudja-e ön, — kérdé éles hangján, —

hogy ez a Falk most minden nap a királyné öfelségéhez fog járni?

— Hallottam — válaszolt az udvari tanácsos.
— És nem tudja ön — kérde tovább Majláth — kinek a műve ez?
— Ha excellenciát nem tudja, én nem tudom.

Másnap Majláth György megszólítja ugyanazt az udvari tanácsost:

— Most már tudom, hogyan történt ez a dolog. Ezt Eötvös Pépi csinálta, hogy *bennünket bosszantson*.

Kezdünk beszélni a napi eseményekről, azután ugy lassacskán átmentünk a *politikára* általában s ismét egy pár lépéssel előbbre haladva, ott voltunk a *magyarországi ügyeknél*. Még nem találkoztam nővel, aki hazánk iránt oly benső szeretettel viseltetett volna, mint öfelsége, s ki annak érdekében annyit tett volna — hanem persze, hogy tehetett is, mert hiszen császárné és királyné volt.

Egyszerre csak e kijelentéssel lep meg öfelsége:

— En ugy hallottam, hogy a *legedlserubb kormányforma* mégis csak a *respublica!*

Körülnéztem, hogy nem dőlnek-e rám a régi habsburgi császárlak falai, mert ilyet császárné és királyné szájából bizonyosan még nem hallottak.

Az újabbkori írók közül báró Eötvös József volt az, kinek művei iránt öfelsége a legnagyobb rokonszenvvel viseltetett.

A királyné azon megjegyzésére, miszerint kár, hogy Eötvös oly kevés költeményt írt, azt válaszoltam:

— Bizony kár, hanem azért van ám egy, amely nincs meg a kötetben.

— Hát hol?

— Sehol, felséges asszonyom, *nem szabad azt könyomatni*; el van tiltva.

— Micsoda? eltiltva! hát már Eötvöst is eltiltják? Ugyan mondja meg, mi van abban a költeményben?

Rég vártam erre a pillanatra és ezért a *Zászlótartó* kézirata napok óta a zsebemben volt. Fel is olvastam rögtön, öfelségének rendkívüli tetszése mellett; magához vette a kéziratot és meg is tartotta.

— Ön bizonyosan azt gondolja, hogy nekem nem szabad tiltott könyveket olvasni.

Ezzel kivett zsebéből egy kis kulcsot, kinyitotta az íróasztalnak egyik fiókját és abból egy kis könyvet vett ki, melyet nekem oda nyújtott.

— Ismeri ezt a könyvet? — kérde. Megnéztem a címlapot: *Der Zerfall Oesterreichs*. Ez egy akkoriban feltűnést keltett, *rendkívül vad* röpírat volt, mely közvetlenül az osztráporozs háboru után példátlanul durva hangon azt fejtegette, hogy a habsburgi monarchiának további fennállása merőben lehetetlen s annak a legrövidebb idő alatt szét kell hullania.

Szegédszerkesztő: SPITZER ZOLTÁN.

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak.

A málnási SICULIA forrásvíz

a sós savanyúvizek királya.

Szlikarátégeken átfurt ártézi-forrás. A gyomorérgést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyaghurutos bántalmak ellen.

Korányi, Kétly, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a M Á L N Á S

SICULIA

forrást a kontinens legdurább természetes alkalikus sós savanyúviznek minősítik.

Főraktár Baja és vidéke részére:

Stampfl Jenő

fűszerkereskedésében.

Ugyiszintén minden bel- és külföldi ásványvizek legelőnyösebb árakon kaphatók. — Telefon 81. szám.

Alapított 1846-ban.

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-, IRÓ-
és
RAJZSZERRAKTÁR.

Az 1900. évi
iparképzésért

aranyéremmel
kitüntetve.

KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET.
DISZKÖNYVKÖTÉSZET.
A „BAJAI HIRLAP” kiadóhivatala.

KOLLÁR A. BAJA,

Báró Eötvös-utca 5. sz. a.

Könyvkereskedésben

nagy raktár a legújabb irodalmi termékek-, diszművek-, ifjusági iratok-, képes könyvek-, imakönyvek, mindennemű tan- és segédkönyvek-, térképek-, földgömbök és zeneművekből.

Irodai levél- és rajz-papírok, író- és rajz-szerek, vonalzott üzleti könyvek nagy választékban a legutányosabb árakon beszerezhetők.

Bármely bel- és külföldi hírlapokra és folyóiratokra előfizetések az eredeti áron elfogadtnak.

KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETEM

modern berendezéssel izlésessé állít elő műveket, folyóiratokat, bál- és lakodalmi meghívókat, eljegyzési kártyákat, névjegyeket, számlákat, levélpapírokat, levélborítékokat, körleveleket, gyászjelentéseket, árjegyzékeket, falragaszokat, stb. fekete és színes nyomással. Nagy raktár közégi, közgazgatási, ügyvédi és egyházi nyomtatványokból Bármilyen könyvnyomda munkák a legolcsóbb áron vétenek fel.

Könyvkötészetem

Diszművek, Folyóiratok,
mindennemű könyvek
egyszerű és diszes bekötésére,

továbbá

képekteretek, (Passepartous)
íróaljazatok, stb.

előállítására van berendezve.

